

Slovenski dom

Štev. 264.

V Ljubljani, ponedeljek 21. novembra 1938.

Leto III

Desetdnevni obisk kneza Pavla v Londonu

Angleško časopisje pozdravlja kneza Pavla in poudarja prijateljske odnose med Anglijo in Jugoslavijo

Belgrad, 21. nov. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in njegova soproga knežinja Olga sta odpotovala v London, kjer bosta ostala nekaj časa kot gosta angleškega kralja Jurija. Kneza namestnika in knežinjo Olga spremlja minister dvora Milan Antić.

Knez namestnik Pavle in knežinja Olga prideta v London danes, in se bosta nastanila v kraljevi palači Buckingham, kjer ostaneta do konca svojega obiska. V Londonu sta potovala po osebnemu povabilu, ki sta ga sprejela od angleškega kralja Jurija in kraljice Elizabete, s katerima ju veže iskreno osebno prijateljstvo, saj je bil angleški kralj takrat, ko je bil še vojvoda Yorkski, pri poroki kneza namestnika. Brat kraljice Elizabete pa je bil šolski tovariš kneza namestnika v Christ Collegeu v Oxfordu.

Čprav je obisk kneza namestnika prijateljsko-družinskega značaja, bo gotovo služil za politične razgovore z odgovornimi državniki angleške zunanje politike, kakor tudi s številnimi osebnimi prijatelji. Knezeve simpatije do Anglije so dobro znane in jih je okrepilo še prijateljstvo z rodbino kraljevega brata

vojvode Kentskega, ki je poročen s sestro knežinje Olge. Vse to bo mnogo doprineslo za vedno večje prijateljstvo med obema državama.

Znano je, da knez namestnik, ki se ima njegovi modri in preudarni politiki Jugoslavija zahvaliti za izredno odlično položaj, ki ga uživa v družini evropskih narodov, posebno pa še v odnosih s svojimi sosedi, z velikim zanimanjem zasleduje zunanjo politiko Velike Britanije, kajti obe državi enako stremita za tem, da bi prišlo do mirnega sožitja med vsemi narodi. A tudi medsebojni gospodarski odnosi postajajo od leta do leta bolj tesni. Jugoslavija dobro ve, da je Anglija velesila, ki igra velikansko vlogo pri obrambi mira, zato je tem bolj srečna, da jo ravno z njo vežejo tako tesne zveze, ki prihajajo do izraza v sodelovanju v mednarodni politiki. Jugoslavija je še posebej srečna, da osebne rodbinske zveze kneza namestnika z angleškim dvorom te zveze še bolj utrjujejo.

Obisk kneza namestnika v Londonu pomeni spet korak dalje pri smotrenem sodelovanju med Jugoslavijo in Anglijo za varovanje splošnih in tudi medsebojnih koristi.

Zanimanje časnikarskih in političnih krogov za obisk Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla v Londonu je zelo veliko, posebno zaradi tega, ker je to neposredno po obisku romunskega kralja Karla v angleški prestolnici. Čeprav v glavnem smatrajo, da ima obisk kneza Pavla v Londonu prijateljski značaj, vlada z ozirom na visoki ugled, ki ga uživa knez namestnik doma in v tujini prepričanje, da bo ob njegovem desetdnevnem bivanju v Londonu, kjer bo gost angleške kraljevske družine, prišlo do pomembne izmenjave stališč med njim in vodilnimi političnimi krogi v Angliji. Londonsko časopisje objavlja poročila o prihodu kneza namestnika v London, ter poudarja, da ima njegov obisk prijateljski značaj. Današnji »Sunday Dispatch« objavlja tale članek: Diplomatski krogi v Londonu pripisujejo velik pomen jutrišnjemu prihodu kneza namestnika Pavla v London. Knez Pavle ni samo rojak in osebni prijatelj naše kr. družine, pač pa tudi romunskega kralja Karla, ki je obiskal London pretekli teden. Čeprav je obisk jugoslovanskega kneza namestnika, kakor pravijo, zasebnega značaja, prevladuje prepričanje, da se bo knez Pavle razgovarjal s Chamberlainom o nekaterih vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Vesti 21. novembra

Za nocojšnje zborovanje Mladinske JRZ prosimo najpozneje ob trideset na 20 vsi na svojih mestih!

O veliki eksploziji v neki barcelonski orožarni pravi vladno poročilo, da so bili ubiti pri tem samo 4 delavci. Vesti poročevalskih agencij pa pravijo, da je našlo smrt okrog 400 delavcev.

Francova armada počasi, a vztrajno prodira ob reki Segre proti notranosti Katalonije.

Do hudih napadov na Jude je prišlo zadnje dni po vsej Romuniji.

Stranka francoskih krščanskih demokratov je na svojem obnem zboru včeraj sklenila, da se ne bo borila proti zunaji in gospodarski politiki Daladierove vlade.

Zena umorjenega avstrijskega kanclerja Dollfusa, Alvena, ki živi v Angliji, bo v kratkem izdala svoje spomine, kakor je izjavila pred nekaj dnevi angleškimi časnikarjem.

Boj kot proti Judom in Angležem so razglasili Arabci v Siriji. Boj kot vsega angleškega in judovskega blaga se bo začel takoj, po koncu velikega mohamedanskega posta.

Barcelonska vlada bo najbrž odstopila zaradi porazov, ki jih je rdeča vojska doživela zadnje čase ob Ebru.

Romunski krogi zanikajo vesti, da bi se bila ustavila tigovska pogajanja med Nemčijo in Romunijo zaradi prihoda francoske gospodarske komisije v Bukarešto.

Nemške oblasti so po pomoči dale zapreti češkega industrijca Jana Bata. Njegovo ime je bilo na seznamu oseb, ki jih je bilo po sklepu nemške vlade treba zapreti, če jih dobi nemška vojska ob zasedanju sudetskega ozemlja v svoje roke. Pozneje so Batovo ime črtali s tega seznama.

100 milijonov dolarjev zbrali ameriški Judje za ustanovitev nove judov. naselbine, za katero bo najbrž dala ozemlje na razpolago Anglija v Afriki.

V Londonu je umrla norveška kraljica Maud, ki je bila operirana zaradi slepice. Imela je šest dni manj kakor 70 let. Bila je hčerka angleškega kralja Edvarda VII.

Turške oblasti so za pogreb pokojnega predsednika Kemala prvič po sporazumu v Montreuxu dovolile, da je skozi Dardaneleško ožino plula bojna ladja, večja od 10.000 ton. To je bila angleška 31.000 tonska križarka »Malaya«, ki je plula k pogrebni svečanosti v Carigrad.

Angleško-sovjetska pomorska pogodba o omejenem izdelovanju velikih bojnih ladij je prišla v nevarnost, ker so Sovjeti sklenili, da bodo dali v delo nekaj orjaških križark, večjih od 35.000 ton, kar je po londonski pogodbi najvišja mera.

Vrtnitev bivših nemških kolonij je odločno zahteval v svojem včerajšnjem govoru predsednik nemške zveze za kolonije Faehner. Njegovemu govoru pripisujejo poseben pomen zaradi pogajanj, ki jih ima z nemškimi krogi južnoafriški vojni minister Pirov. Pirov je bil včeraj ves dan gost gospodarskega diktatorja na njegovem posestvu v Karinhahu.

Bivši avstrijski kancler dr. Schuschnigg bo po angleških vesteh v kratkem izpuščen iz zapore.

Tri važne pogodbe med ČSR in Nemčijo

Glede avtomobilske ceste iz Breslava na Dunaj, glede Kanala med Donavo in Labo ter glede mejnih popravkov

Praga, 21. nov. 6. V soboto so bile med Nemčijo in Českoslovaško podpisane tri pogodbe: prva o delu nove avtomobilske ceste iz Breslava na Dunaj, ki bo šla čez českoslovaško ozemlje, druga o skupni gradnji prekopov med Odro in Donavo ter Labo in Donavo. Pri teh prekopih bodo sodelovale nemške in českoslovaške tehnične in finančne moči. Ta prekop bo zvezal Severno morje s Črnim morjem in je ogromnega pomena za bodoči gospodarski razvoj v Srednji Evropi. Tretja pogodba določa v načelu popravke sedanjih meja med Nemčijo in Českoslovaško, kjer se bo to pokazalo iz narodnostnih ali drugih razlogov. To tretjo pogodbo bodo objavili danes. Domnevajo, da bo Českoslovaška po njej dobila nekatere predele ozemlja, ki je zdaj pod Nemčijo, kjer pa prebivajo povprečni Čehi. Českoslovaška pa bo pre-

pustila Nemčiji nekaj vasi, ki imajo povečini nemško prebivalstvo. Po tem sporazumu bodo izmenjali nekako 50.000 ljudi ob obeh narodnostih. Po tej pogodbi bo železniška proga, ki drži iz Prage v Bratislavo in je dozdaj trikrat prestopila českoslovaško mejo, sedaj tekla ves čas po nemškem ozemlju. Mednarodna komisija je to popravilo meje že potrdila.

V sredo ali v četrtek bodo volitve novega predsednika českoslovaške republike. Za novega predsednika bo izvoljen dosedanj zunanji minister Chvalkovsky. Takoj po izvolitvi novega predsednika bo sedanja vlada odstopila in bo nova sestavljena še istega dne. Kot predsednika nove českoslovaške vlade najbolj omenjajo Berana, predsednika novega gibanja za združitev vseh strank.

Francosko angleški sestanek v Parizu

London, 21. novembra. »Sunday Times« prinaša članek, ki je posvečen francosko-angleškemu pogajanju, ki bodo v Parizu ta teden. Po mnenju tega lista ni mogoče misliti na skorajšnji začetek francosko-nemških pogajanj. V Parizu se bodo razgovarjali o sledečih točkah: 1. vprašanje obrambe, strateške vojne, pomorska in letalska vprašanja bodo razpravljali v smislu monakovskega sporazuma. Zatem bodo govorili o španskem vprašanju. 2. Ministri bodo vzeli v pretes italijanske zahteve, v katerih je vsak sporazum s Francijo veže na obljubo francoske vlade, da ne bo ničesar storila, kar bi moglo preprečiti zmago generala Franca. 3. Vprašanje gospodarske pomiritve in 4. obe državi se bosta prizadevali, da prideta na skupno stališče glede vprašanj, ki se tičejo daljnega Vzhoda.

Diplomatski urednik Sunday Timesa dodaja, da o nemških kolonialnih zahtevah verjetno ne bodo razpravljali in to z ozirom na izjavo, ki jo je dal francoski ministri predsednik Daladier in po kateri Francija ne namerava začeti pogajanj glede kolonij. — V Londonu vzbuja veliko pozornost dejstvo, da je včeraj prišel tja general Bodenschatz, ki je zaupnik gospodarskega diktatorja maršala Göringa. Domnevajo, da bo Göringov zaupnik obvestil angleške politične ljudi o razgovorih, ki jih je glede kolonij imel južnoafriški vojni minister Pirov v Berlinu.

Posmrtno ostanke pokojnega Kemala Atatürka so danes ob 10 s posebnim vlakom prepeljali v Ankaru. Tisoči in tisoči ljudstva so takoj začeli hoditi mimo krste in izkazovati posebno čast pokojnemu predsedniku.

Objava jeenesarsko-marksističnih kandidatur:

Dr. Kramer je ustanovil ljudsko fronto v Sloveniji

Ljubljana, 21. novembra,

Včerajšnje »Jutro« prinaša pod naslovom »Opozicijske kandidature v Sloveniji« kandidaturno listo dr. Kramerja, na kateri so unitaristični diktaturofilski JNS-arji, voditelji bivših slovenskih komunistov in sedanji voditelji socialistov v Sloveniji.

»Jutro« ne prinaša kandidatur slovenskih Mačkovcev in kandidatur dr. Stanovnik-dr. Breljevega krožka. Zanimivejša od te ugotovitve pa je pri objavi dela opozicijskih kandidatur resnica, da je dr. Kramer z objavo svoje volivne garniture uradno pordil ustanovitev ljudske fronte v Sloveniji. To je neizpodbitno dejstvo, ki ga poudarja »Jutro« samo, ko pravi, da je bil med JNS in levičarskimi skupinami za Slovenijo sklenjen ožji volivni sporazum, po katerem sta si obe politični skupini, čuvaje popolno samostojnost svojih programov, razdelili kandidature ter se dogovorili, da se bosta medsebojno podpirali. Ta program je na las podoben volivnemu sporazumu med francoskimi meščanskimi radikali, socialisti in komunisti, ko so sklenili ljudsko fronto za volitve 1936. Dr. Kramer je vzel v svoj volivni sporazum tudi bivše voditelje slovenskih komunistov (Mravljec) — poudarjamo biveše, ker je bila komunistična stranka razpuščena in prepovedana zaradi komunističnega atentata na pokojnega kralja Aleksandra. Volivno geslo dr. Kramerja je 1931 bilo ravno »za kralja Aleksandra«, kakor naša javnost še pomni in se ji bo nova dr. Kramerjeva družba zaradi tega dejstva zdela kaj čudna.

Ker komunisti in socialisti ne morejo nobenega političnega koraka storiti brez odobritve svojega vrhovnega vodstva, ki je v tujini: za socialiste II. internacionala v Amsterdamu, za komuniste Kominternu, je jasno, da je volivni sporazum za Slovenijo odobren po inozemskih voditeljih in zaradi tega dobiva uradni značaj ljudske fronte. To vodi nepomirljivi integralisti, unitaristi in vodja ljubiteljev in pospeševalcev jugofašizma dr. Albert Kramer. Ob objavi marksističnih in JNS-arskih kandidatur v Sloveniji ta dejstva pripisujemo. Iz njih je jasno razvidno, koliko je po eni strani vreden liberalni nacionalizem, po drugi strani pa levičarski protifašizem vseh vrst. Českoslovaški komunistični in socialistični poslanci so pred dvema dnevi v praškem parlamentu glasovali proti spremembi Českoslovaške v federativno državo in proti slovaški ter ukrajinski avtonomiji. Pri nas pa so marksisti vseh vrst prav te dni sklenili volivni sporazum z največjimi desničarji v državi ter šli na listo dr. Mačka, ki se zavzema za federalizem. Vprašanje je samo, ali so iskreno in po svojem prepričanju ter programu ravnali českoslovaški marksisti, ki so v dejanju zavrgli načeli federacije in avtonomije, ali ravnavo prepričano slovenski levičarji, ki se nameravajo zavzemati za federacijo in avtonomijo v najbližji družbi največjega nasprotnika teh dveh načel, dr. Alberta Kramerja. Naj »Jutro« morda odgovori na to važno, načelno vprašanje.

Kandidati slovenske ljudske fronte pod vodstvom dr. Kramerja so naslednji:

Ljubljana-mesto: 1. dr. Albert Kramer, JNS-arski unitarist, 2. dr. Jelenec, levičarski odvetnik v Ljubljani; namestnika: inž. Jože Rus, voditelj podvojene mlade JNS ter Ivan Milnar, stari marksistični bорец. Ljubljana-okolica: kandidata: 1. Jurij Stanko, socialistični voditelj, 2. Milan Mravljec, bivši komunistični poslanec; Celje: Ivan Prekoršek, JNS poslanec; Dolnja Lendava: Rudolf Muhvič, JNS; Gorjani Grad: Anton Zehelj, JNS; Kranj: Ciril Žagar, JNS; Laško: Josip Petecan, levičar; Ljutomer: Franc Skuhala, JNS; Maribor,

Romunski kralj in prestolonaslednik v Parizu

Nocoj odpotujeta iz Francije v Berlin

Pariz, 21. novembra. O. Romunski kralj Karol in prestolonaslednik Mihael sta v soboto ob 19 dopotovala v Pariz. Na severni postaji sta visoka gosta sprejela francoski zunanji minister Bonnet in romunski poslanik v Parizu Cesiano. Po pozdravu na postaji se je kralj odpeljal v hotel, kjer so bile zanj rezervirane sobe.

Predsednik Lebrun in njegova soproga sta priredila včeraj kosilo na čast romunskemu kralju Karlu II. V kraljevem spremstvu so bili tudi vojvoda Mihael, minister romunskega dvora Urdariani in romunski poslanik v Parizu Cesiano. Od francoske strani pa so bili na tem kosilu ministrski predsednik Daladier, zunanji minister Bonnet, prometni minister Zay, načelnik generalnega

štaba Gamelin, francoski poslanik v Bukarešti Thierry in nekateri drugi.

Med kosilom je bilo izrečenih več nabitnic, v katerih so poudarjali prijateljske odnose med Francijo in Romunijo.

Danes priredi predsednik republike Lebrun romunskemu kralju in prestolonasledniku velik lov v pariški okolici. Lov se bodo udeležile najodličnejše osebnosti iz političnega in vojaškega življenja. Nedvomno da bo pri tem prišlo do važnih razgovorov med romunskim vladarjem in francoskimi zastopniki.

Zvečer bosta romunski kralj in prestolonaslednik odpotovala v Nemčijo na obisk k sorodnikom, kakor pravi uradno poročilo.

Dr. Stojadinović je govoril 30.000 Bosancem

Bosanski Novi, 21. nov. o. JRZ je včeraj priredila ogromno volivno zborovanje v aredišču bosanske Posavine, Bosanskem Novem. Shoda se je udeležilo čez 30.000 ljudi, povprečni kmetov. Na shodu je imel predsednik vlade dr. Stojadinović med navdušenim odbravanjem svoj peti volivni govor, v katerem je povedal naslednje glavne misli:

Na tej zemlji se poznajo sledovi preteklosti: na vsakem koraku. Tu so se pravoslavci, mohamedanci in katoličani stoletja borili za svobodo, katero so dobili po zedinjenju. V zadnji dobi tega boja je ljudstvo vodil pokojni jugoslovanski kralj Peter kot voditelj vstašev. Ta preteklost bdi v delu obnove, ka-

levi breg: 1. dr. Avgust Reisman, socialist, preds. društva za seziganje mrtvecev (ne političnih!), 2. dr. Miloš Vahunik, JNS; Maribor, desni breg: 1. dr. Otmar Pirkmajer, bivši ces. kralj. komisar za rekvizicije. V tem okraju je vzporedna levičarska kandidatura: Josip Petecan; Murska Sobota: Fr. Talanyi, JNS; Dravograd: Viktor Eržen, levičar; Ptuj: Anton Kolarič, JNS; Slovenj Gradec: Albert Puncer, JNS; Šmarje pri Jelšah: inž. Milan Jenčič, JNS; Črnomelj: Ivan Malesič, JNS; Kamnik: Anton Cerer, JNS; Kočevje: Ivan Arko, JNS; Kranj: Tomaž Kržnar, JNS; Krško: Milan Mravljec, bivši komunistični poslanec; Litija: Josip Strman, JNS. Tudi v tem okraju je postavljena paralelna levičarska kandidatura: Ivan Arh; Logatec: Franjo Tavčar, JNS; Novo mesto: Josip Matko, JNS; Radovljica: Pavel Olip, JNS; Skofja Loka: Albin Koman, JNS.

tero je začela sedanja vlada. Na tej preteklosti se bo začelo novo življenje bodočnosti. V Bosanski krajini je ogromno možnosti za gospodarski in kulturni razvoj. Bosna je zemlja neizkoriščenega bogastva, ki je bilo pa vse do zadnjih treh let mrtvo. Zemeljska bogastva so izkoriščali samo tujci zase in za svojo obrambo. Vlada dr. Stojadinovića je temu nevzdržnemu stanju naredila konec. Našla je bosanskemu bogastvu novih tržišč ter začela organizirati rudarsko industrijo. Prva skrb vlade je bila posvečena kmetkemu ljudstvu in tistim, ki so v državi najbednejši, to je invalidom. Ti so izgubili svoje pravice, vlada pa jim je dala podporo in pripravila nov invalidski zakon, s katerim bodo dobili vse, kar jim gre. Dala je zemljo prostovolcem in naselila nad 22.000 njihovih družin. Uredila je vsa vprašanja, ki so važna za bosansko ljudstvo. Toda to še ni vse. Vlada hoče rešiti agrarno reformo v dveh letih. S tem bo preskrbela zemljo tistim, ki jo do sedaj niso imeli. Razdvojitve kmeta, ki jo je vlada izvedla, pomeni rešitev kmetkega ljudstva iz rok kapitalističnih in drugih upnikov.

V treh letih se je Jugoslavija pod sedanjo vlado rešila gospodarskih težav in se ne boji več za notranji mir ter za meje. Za volitve se na ena strani zbirajo tisti, ki so državo postavili spet na noge, in ji zagotovili mir, na drugi strani pa oni, ki to delo podirajo. Vlada gre na volitve pod zastavo dela in ustvarjanja, da zbere vse jugoslovanske tvorne sile na delo. Vlada hoče enotno in nedeljivo Jugoslavijo, katero je treba dograditi, jo okrepiti ter narediti srečno s slovnim delom našega ljudstva vseh treh imen in treh glavnih ver. Kdor je za ta program, bo 11. decembra volil listo miru na mejah, listo reda in listo dela.

